

SLAVKO SVETIČIČ PRESENEČA Z NAJDRZNEJŠIMI DEJANJI

ŠOLO VZPON V STENI ANAPURNE

ALENKA JAMNIK

V zadnjih dneh lanskega oktobra je **Slavko Svetičič** sam v štirih dneh preplezal osrednji del 2600 metrov visoke zahodne stene Anapurne I (8091 m) na alpski način, kar brez dvoma lahko uvrščamo prav v vrh svetovnega alpinizma in verjetno štejeemo za najboljši vzpon v jesenski sezoni v Himalaji. Povprečen nagib stene je od 50 do 60 stopinj, največja naklonina je 70 stopinj, ocena težav v skali V. Stena je izredno nevarna zaradi padajočega kamenja, na grebenu divja močan veter. V strahu za svoje prste v orkanskem vetru ni trdovratno sili na vrh, čeprav mu je manjkalo samo še približno 200 metrov. Sestopil je po severni strani, kjer je bila letos uspešna le odprava iz Leningrada, katere samo dva udeleženca sta osvojila vrh. Krvni davek je bil velik: kar sedem smrtnih žrtev. Ko se je Slavko osmi dan vrnil v bazni tabor, ni bilo njegovih spremljevalcev nikjer več. Odšli so v tri dni hoda oddaljeno najbližjo vas, saj so mislili, da se ne bo več vrnil. V hudem snežnem metežu se je nekako prebil do zadnje vasi Lete.

To je bila najmanjša možna odprava, kjer je bil Svetičič po sili razmer istočasno vodja in šolo plezalec. Celotno organizacijo je pripravil **Darko Berljak** iz Zagreba, a se zaradi vojne na Hrvaškem odprave ni mogel udeležiti, da bi jo vodil. Finančna sredstva za Svetičičev vzpon je zagotovila komisija za odprave v tuja gorstva pri PZS.

- Kakšni so vaši vtisi po vrnitvi?

»Pričakoval sem idealen vzpon, a to je bilo eno samo trpljenje! Nimaš prave tehnike, vendar sem sedaj marsikaj izkusil in se ogromno naučil. Praktično nisem imel prave opreme, pravih priprav. Šele sedaj vidim, kako bi se dalo to izboljšati še vsaj za polovico, predvsem z vrhunsko opremo.«

- Kako ocenjujete svoje dejanje?

»Mislim, da so šolo vzponi v Himalaji napredek v alpinizmu. Sam moraš narediti vse, kar je včasih delala odprava desetih ljudi. Z veliko treninga se da. Nove težnje v zadnjih letih so solirati nepreplezane težke stene v Himalaji. Prejšnje čase so se individualno lotevali predvsem normalnih smeri na vrhove. Tudi drugi veliki alpinisti, na primer **Messner, Bonatti, Buhl**, so bili šolo plezalci, vendar po dolgih letih izkušenj; če so vsi drugi odpovedali, so nadaljevali sami. Vendar niso šli v goro s tem namenom.«

- Kakšne so bile vaše priprave za Anapurno?

Slavko Svetičič: »Morda bo moje naslednje veliko plezanje v severni steni Lotseja.«

»Glavne izkušnje so mi dali težavni alpski vzponi, ki sem jih opravil sam. Pomembno je, da se počutiš med plezanjem varnega, kot bi bil v kateri od najtežjih smeri v Centralnih Alpah. Zelo pomembna zame je bila aklimatizacija v Peruju, saj se brez tega ne bi mogel tako hitro privaditi na velike višine.«

Po njegovi presoji so njegovi najtežji šolo vzponi Trilogija (Eiger, Matterhorn, Gr. Jorasses) leta '84, Cerro Torre '85, Aconcagua '87 (dve novi smeri, sestop pa po že preplezani Francoski smeri in smeri San Line - 10 ur, 1000m, V). Januarja '90 je opravil prvo zimsko šolo ponovitev Harlinove smeri v Eigerju (26 ur, 1800 m). Sledile so prvenstvene smeri na Novi Zelandiji, isto leto pa še Bonatti-Vauches v Gr. Jorasses. Odmevno dejanje poletja 1991 v Franciji je bila njegova nova smer Maniua v omenjeni steni, ki jo je posvetil prijatelju in je trenutno najtežja (8.-10. julija '91, 1100 m, 6c A3). V Andih je preplezal zahodno steno Huascarana po novi Slovenski smeri (1000 m, D).

- Kako ste se počutili sami v mogočni steni?

»V začetku ni težav, ko vstopiš. A ko začneš ugotavljati, da ne moreš nazaj, da lahko greš le še naprej in je pred teboj še 1000 metrov stene, začneš razmišljati, kako bi to na najbolj preprost način izpeljal. Samo da prideš čimprej čez steno. Saj to ni dopust! Priseben moraš biti in gledati okoli sebe. Ponoči se ni dalo plezati, ker ne vidiš prehodov. Ko sem zvečer kopal prostor, da bi postavil šotor, sem se vedno kontroliral. To je strašen napor. A brez šotora je nemogoče. Ne moreš si skuhati čaja, če nisi v zaprtem prostoru. Veter stalno piha. Pri kuha-

nju sem opazoval gibe rok. Preverjal sem, ali so počasni ali hitri. Poskušal sem ostati čimbolj priseben, zbran in bister.«

Vsi poskusi v zahodni steni Anapurne do sedaj so bili na alpski način, zato v steni ni ostankov pritrjenih vrvi, kot so v drugih stenah, ki so jih prej že poskušali preplezati na himalajski, odpravarski način. Vse to še prispeva k resnosti odločitve, da se sam spopadeš z neznanim. Vendar je bil Svetičič tokrat že drugič pod steno. Prvič je prišel z zagrebško odpravo pod vodstvom Darka Berljaka iz Zagreba pozimi 1990. Zaradi podora seraka na severni strani v Nizozemskem razu je bil uničen edini prehod in kljub ugodnemu vremenu zaključena vsakršna možnost nadaljevanja odprave. V tistih trenutkih se je odločil, da se bo ponovno vrnil.

- Ali ste imeli med vzponom kakšno krizo?

»Krizo sem imel od drugega do tretjega tabora. Nisem mogel narediti niti enega koraka več. Za dve uri sem se moral ustaviti in počivati, nato se je počutje naenkrat izboljšalo. Prehitro sem se dvignil s 5000 na 7000 metrov.«

- Kakšne so bile razmere za plezanje?

»Razmere v steni so bile zelo različne že v zahodni steni kot tudi na severni strani. Zelo so odvisne od višine in temperature. Spodnjih 1000 metrov so bile idealne - kot v Alpah v najboljših razmerah. Sledil je led. V takih stenah

je ponekod tako trd, da ti praktično ne prime nobena stvar. Meni se je to zgodilo v tej steni, v Anapurni. Nisem mogel zapičiti v led ne orodja, ne derez. Dobesedno praskaš po ledeni steni. To je v bistvu že beton. Lahko zdrsnesh, če je to na višini 8000 metrov, dobesedno v trenutku. Zgoraj ni bilo več ledu, le pršič je bil.

In vseskozi padajoče kamenje, na katerega nisem računal. Jugozahodni veter dobesedno 'čisti' greben na vrhu in ko je prišel sunek, je pokalo, kot bi kdo lomil skale. Na severni strani je bil zbit, zmrznen sneg, ponekod skorjast.«

- In vaša odločitev tik pod vrhom?

»Ko sem stopil na severno stran, sem se naenkrat veliko bolje počutil. Tam ni bilo več težav, bila je le še hoja. Zaradi tega sem še enkrat bivakiral in zjutraj v čudovitem jutru poskušal priti na vrh. A potreboval sem preveč časa in začel je pihati tako močan veter, ki je dvignil belo zastavo snega na vrhu. To je bil edini dan, ko v nižini ni bilo megle, zato je bil veter še močnejši. Tihi dnevi, primerni za vzpon, so takrat, kadar je v dolini megla. Prsti so postajali vse bolj neobčutljivi, seveda izključno zaradi mraza in dehidracije.«

V višinah blizu 8000 metrov se je moral pravočasno odločiti: ali za vsako ceno proti vrhu ali hitro navzdol. Odločit se je za pot navzdol. Vrh ni vreden, da bi mu žrtvoval en sam prst, kaj

namesto komentarja

ZAPELJIVO ZIMSKO SONCE

To zimo, ki je dokaj skopa s snegom, pa radodarna z mrazom, je bil verjetno že v hudih škripcih marsikateri gornik, ki se je odpravil na turo, pa so bile razmere »tam zgoraj« precej drugačne, kot jih je pričakoval. Toda ker se je vse izteklo brez zapletov, za takšne težave širša javnost ni zvedela; nemara je predrzni planinec o svoji pustolovščini pripovedoval le svojim dobrim znancem, pa še to v kakšnem posebnem razpoloženju.

O tistih, ki se jim takšna zimska avantura ni iztekla po načrtih, smo brali v časopisih: nepremišljeni turisti (tako so včasih pri nas imenovali popotnike, ki so hodili po hribih) so šli iz varnih dolin, kjer je sijalo sonce in kjer so bile skoraj pomladanske temperature, v gorske višave, se nenadoma znašli v ledu (kajpada popolnoma neprimerno opremljeni za takšno pot), zdrsnili in tragično končali. Drugače bi se tak podvig lahko

končal samo z velikansko mero sreče: ali ni izzivanje nesreče iti sredi zime v gore v poletnih supergah, brez cepina in brez derez? Ali ni predrznost čez vsako mero iti zdaj nad gozdno mejo skoraj dobesedno v copatah, kakršne v državah Centralnih Alp odsvetujejo celo v najbolj vročih in vremensko stabilnih poletnih mesecih, pri nas pa nanje prizanesljiveje gledamo samo v zares stabilnih pozno-poletnih in zgodnjejesenskih dneh?

Srečali smo te zimske dni znanega slovenskega alpinista, ki se je vračal iz hribov okoli Kamniškega sedla: tja grede je šel v gorskih čevljih, nazaj grede z derezami na nogah po običajni planinski markirani poti - zaradi lastne varnosti. In smo srečali drugega, ki se je prav tako z derezami na nogah vračal z Male planine proti Kisovcu, da je lahko varno stopal.

Ti planinci poznajo gore in natančno vedo, kakšne pasti se skrivajo za njihovimi lepimi obrazi. Za tiste, ki jih zapeljejo dolinski vremenski pogoji, bi bil poučen kakšen nasvet iz ustrezne planinske literature, tudi iz Planinskega vestnika. Pa kaj, ko takšni obiskovalci gora ne berejo Planinskega vestnika!

Svetičičeva smer v zahodni steni Anapurne 1.

šele življenje. In vendar izgubljam najboljše prijatelje, ker se ne odločijo pravočasno in pravilno, ker v tistih višinah ob pomanjkanju kisika človek pogosto razmišlja bolj nerazsodno, kot bi sicer.

- Kako je potekal sestop?

»Skrbelo me je, ker zgornjega dela na severni strani nisem poznal. Šel sem po pripovedovanjih, kako naj bi smer potekala. Najtežje je, ker nikoli ne vidiš navzdol, kam greš. Prideš na vrh pet metrov visokega seraka in moraš ponovno navzgor, ker se tu ne da. To je obupen napor. V sebi si se namreč že odločil, da greš samo še navzdol. Potem iščeš možnosti, kako najlažje premostiti ovire. Pri sestopu sem naletel na pritrjene vrvi Leningrajanov na težavnih mestih. Z njimi sem se prej dogovoril za obojestransko pomoč. Imeli so smolo in plaz jim je na dvignjeni bazi odnesel vso opremo, vključno s cepini. Tako sem uspešni navezi, ki je stala 25. novembra na vrhu, posodil svoje ledno orodje. V zahvalo so mi pustili opremljeno smer za povratek.

- Ste imeli s seboj tudi kakšen kos vrvi?

»Ne. Imel sem občutek, da je ne potrebujem, da bi me le ovirala. In praktično je res nisem potreboval. Če bi hotel sestopiti po steni, bi ne imel dovolj klinov.«

- Kakšno opremo ste imeli s seboj?

»Dereze, ledna orodja, armafleks, spalno vrečo, šotor, gorilnik itd. Šotor je najpomembnejši. Takega, da ga hitro postaviš in da potrebuje malo prostora, da pa ga je v njem vsaj toliko, da sediš v njem zaščiten pred vetrom. Spalna vreča je potem lahko lažja. Imel sem nekaj lednih klinov za pritrnitev šotora in štiri vrečke. Vedel sem, da ne bom mogel postaviti šotora, če pridem na severno stran. Zato sem vrečke napolnil s snegom, skopal v sneg luknje, vse to prekril s snegom in zateptal. Čez nekaj ur je to zmrznilo in šotor sem moral zadnji dan

bivanja na gori pustiti tam. - Še eno novost sem preizkusil. To je ekonom lonček za liter tekočine. V njem sem si lahko v 15 minutah skuhal riž ter zaokus dodal juho iz vrečke.«

Osmi dan zjutraj se je vrnil v bazni tabor in mislil, da je že rešen, a dočakala ga je le njegova transportna vreča. V bazi ni bilo nikogar več. Nikjer prijatelja, ki bi mu stisnil roko in ponudil skodelico čaja. Popolnoma sam. Zapuščeni. Izčrpan. Vsi šotori so bili podrti. Njegovi trije nepalski spremljevalci niso prenesli samote, saj so vse odprave že odšle. Verjetno so izgubili vsako upanje, da se še vrne. Odpravili so se v tri dni oddaljeno vas. Čakal je dva dni v upanju, da pridejo nosači po preostalo opremo, nato je zbral moči, ki so mu še ostale, in se podal v 2000-metrsko strmino iz doline Miristi Kole proti prelazu Tolobugin. Prelaz je leta 1950 odkril Jacques Oudot, zdravnik francoske odprave, ter s tem prispeval, da sta Maurice Herzog in Louis Lachenal prvič v zgodovini človeštva preseгла magično mejo 8000 metrov in se povzpela na vrh Anapurne. Prečenje strmih pobočij Nilgiriya v snežnem metežu, gaženje globokega snega, iskanje poti v megli, vse, kar je sedaj doživljal sam, je doletelo na povratku tudi zagrebško odpravo leta 1990. V dvanajstih urah je prispel iz baze v vas in ušel snegu, ki je zapadel tisto noč. Sedaj pa ga je misel, da utegnejo poslati sporočilo o njegovem izginotju v Katmandu, gnala naprej in 5. novembra je končno le prispel med ljudi.

- Imate težave, da dobite sponzorje za svoje podvige?

»S sponzorji je težko. Najlažje dobiš sponzorja za opremo. Ko poveš, kaj potrebuješ, ti pripravijo opremo, a ko p pregledaš, ugotoviš, da je komajda uporabna. Stvari so lepe, a niso praktične. Če izrecno želiš model po želji, postanejo stvari izredno zapletene.«

- In načrti za naprej?

»Zaenkrat nobenih. Najprej si moram malo odpočiti.«

Nato se mu zaiskrijo oči in pravi:

»Severna stena Lotseja, ki je še nihče ni preplezal, ker tega območja še niso odprli. Za to steno imam že dve leti vloženo prošnjo. Vendar bo potrebna najprej izvidniška odprava, da proučimo plazove, vreme, možnosti v steni. Najugodnejši čas za vzpon je poleti, avgust in september. Zaenkrat še ni zanimanja za to steno, ker je pretežka. Iz Tibeta se dviga en sam ogromen 3000 metrov visok leden zid. Vendar imamo to v načrtu šele čez kakšna štiri leta, ker je to izredno velik strošek.

V bližnji prihodnosti bi se rad udeležil tekme v lednem plezanju v Franciji v začetku marca. Zato nameravam oditi februarja na trening na Škotsko, saj so takrat najbolj ugodne razmere

za ledene slapove. Konkurence na tekmi se ne bojim, saj soliram stvari, ki jih plezajo najboljši ledni plezalci v navezi.«

Svetičič se z alpinizmom ukvarja profesionalno, kar seveda ne pomeni, da s tem ustvarja kakšen poseben zaslužek. Le toliko, da lahko izpelje kakšen ‚nemogoč‘ podvig. Večino časa,

ko ni po svetu, prebije v rojstni vasi Šebrelje nad dolino Idrijce. V bližini ima dovolj kratkih sten za treniranje. Pozimi, ko pritisne mráz, so zanj zanimivi zaledeneli slapovi. Občasno opravi tudi kakšno višinsko delo v okolici. Star je triintriideset let in neporočen, saj je njegovo življenje posvečeno le alpinizmu.

ZAKAJ BI V GORE HODILI SAMO POLETI!

OPREMA ZA ZIMSKE TURE

Iz leta v leto je vse več turnih smučarjev, v državah nekdanje Zahodne Evrope je na številnih najbolj znanih turnosmučarskih gorskih vrhovih vse polno smučarjev, snežne gorske planjave brez ene same smučarske sledi pa so postale velika redkost. Vzrok za to je jasen: ljudje imajo vedno več časa, urejena smučišča so polna smučarjev - in kdo bo na koncu koncev plačal za en sam dan smučanja ob žičnicah 40 do 50 mark (ali pa recimo pri nas 800 do 1000 tolarjev), da bo potem ogromno časa prečkal v vrstah pri žičnicah, poleg tega pa v ljudeh še ni popolnoma zatrt gon po popolni svobodi, kakršno je velik del še mogoče uživati na turnem smuku.

Ljudi žene v zimsko naravo neprestano se spreminjajoče okolje, stalne spremembe: čisto drugače je v soncu kot med sneženjem, drugače v megli kot v ostrem zimskem vetru, ki nosi po zraku snežne kristale. Na vse to pa mora biti obiskovalec zimске narave dobro pripravljen in se mora takim spremembam stalno prilagajati. Vedeti je namreč treba, da so zimski pohodi v naravo bolj tvegani od poletnih in da se je treba na zimске razmere navajati postopoma: najprej v zasneženem gričevnatem svetu, šele potem v visokogorju, kjer so največja nevarnost snežni plazovi.

Glede na to mora biti tudi zimska oprema zimskega popotnika skrbno izbrana in tudi malo več je mora biti kot na poletni turi. Dobro je, da je zdaj v trgovinah mogoče kupiti lahko in toplo obleko ter lahko in dobro, preizkušeno opremo - če ne vsega v naših trgovinah, pa v bližnji tujini.

ČEVLJI IN HLAČE

Seveda je mogoče na smučarsko turo v hribe vzeti navadne smučarske palice. Vendar imajo zložljive palice velikanske prednosti, pa najsi bo na visokogorskih turnih smukih, na smučanju po sredogorju ali pri zimski hoji po gričevju. Zložljive palice je mogoče spraviti v nahrbtnik, ko jih ne potrebujemo.

Vendar morajo biti zložljive palice za turno smučanje najboljše kvalitete. Mráz ne sme vpli-

Za zimsko turo je treba več opreme kot za poletno.

vati na spoje členov, ki morajo biti natančno tako, kot želimo, izrabljene dele naj bo mogoče takoj zamenjati, konice morajo biti iz trdega materiala, da ostanejo vseskozi res ostre.

Če se na turno smuko odpravimo sredi ostre zime, lahko vzamemo s seboj navadne smučarske čevlje, kakršne nosimo na urejenih smučiščih. Pogoje je, da niso pretresni, da nikjer ne tiščijo in da predvsem pri prstih niso premajhni. Kar pogosto je mogoče v gorah videti dobre turne smučarje v »navadnih« čevljih za alpsko smučanje, kajti stik med nogo in smučko je v teh čevljih bistveno boljši kot pri drugih čevljih.

Prednost čevljev za turno smučanje je ta, da imajo podplat iz profilirane gume in da je mogoče v njih normalno hoditi, ker se noga lahko upogiba. Skoraj nenadomestljivi so čevlji za